

کشاورزی

پنبه، طلای سفید

از: مرکز تحقیقات و بررسیهای اقتصادی اتاق

پنبه یکی از عمده ترین محصولات کشت و ریزی جهان و مهم ترین و با ارزش ترین لیف طبیعی نساجی به شمار می رود. پنبه از جمله معدود محصولات است که تولید، صادرات و واردات آن در کلیه مناطق جغرافیائی جهان صورت می گیرد. کشت این محصول در ۱۰۰ کشور جهان که بیشتر آنها در حال توسعه هستند رواج دارد. بر اساس برآورد کارشناسان این محصول در اقتصاد کشاورزی حداقل ۲۷ کشور جهان نقش

اساسی دارد و معیشت ۱۵۰ میلیون نفر به صورت مستقیم و غیر مستقیم از طریق تولید پنبه تأمین می شود. پنبه محصولی پر مصرف و کارآمد است که از آن قریب به ۴۰ درصد استخراج می شود و در صنایع نخ ریزی، نساجی، روغن کشی، سلولزی و شیمیائی کاربرد دارد. تولید نخ و پارچه از پنبه مخلوج، روغن خوراکی و صابون از تخم پنبه، خوراک دام و الکل اتیلیک از پوست تخم پنبه، خوراک دام از کجاله، تخم پنبه،

کاغذ، مقوا و جوب سه لائی از پوست غوزه ها از جمله موارد مصرف این محصول است. صادرات پنبه نیز از مهمترین کالاهای ارزآور به شمار می رود. موارد فوق نشان می دهد که پنبه در بین محصولات کشت و ریزی بالاترین میزان مصرف و کارایی بری را به خود اختصاص داده و بر حقانیت آن به عنوان محصولی استراتژیک صحنه می گذارد و لقب طلای سفید کاملاً برازند مان است.

تاریخچه کشت پنبه در جهان و ایران

پنبه از دیرباز مورد استفاده بشر بود و تاریخ مشخصی را برای پیدایش و آغاز بهر برداری انسان از این محصول نمی توان ذکر کرد. شواهد موجود نشان می دهد که پیشتر ۳ هزار سال قبل از میلاد مسیح پنبه را می شناخته و از آن استفاده می کرده است. هرودت می نویسد در هند درختانی وجود دارد که میوه آن نوعی پشم است که در لطافت و خوبی بر پشم گوسفند برتری دارد. برادران مارکوپولونینو از دیدن پنبه و پوست آن در هندوستان سخن گفتند.

در پروین نیز بر اساس کشفیات باستان شناسی استفاده از پنبه به حدود ۲۵۰۰ سال قبل از میلاد تخمین زد می شود. در ایران نیز کشت پنبه از زمانهای بسیار گذشته معمول بود و سوابق تاریخی نشان می دهد که در قدیم پوشاک پنبه ای در کشور ما رواج داشته است و در تاریخ نیز از پنبه زارهای ایران سخن به میان آمد. از جمله می توان به تذکره مسد نعمت الله شوشتری و سفرنامه مارکوپولونو اشاره کرد. تا قبل از سال ۱۲۸۲ هجری

قمری کشت پنبه بومی البیاف کوتاه به طور محدود و پراکنده در نواحی خاصی از کشور مرسوم بود. این نوع پنبه مصرف داخلی داشته و بندرت به مقدار کم به کشورهای همسایه صادر می شد. پنبه البیاف متوسط آمریکائی به نام آیلند که اکنون در ایران رواج دارد در عصر قاجار توسط یک کشیش آمریکائی بنام استاکینگ به ایران آورده شد و بعد بعد استور امیر کبیر مقدار بیشتری از بذران وارد و برای کشت بین زارعین توزیع شد. در سال ۱۳۰۲ هجری شمسی شرکت مختلط پنبه ایران و روس به نام پرسخلویک امتیاز کشت پنبه را در کشورمان به دست گرفت و به منظور توسعه کشت پنبه، بذرنپنه آیلند را وارد ایران کرد و چندین مزرعه در مازندران، گرگان، گنبد و گرمسار ایجاد شد. در سال ۱۳۱۲ شرکت فوق منحل و کشت پنبه با انحصار دولت درآمد.

تولید پنبه تا سال ۱۳۱۸ روندی صعودی داشت و در این زمینه جمعا ۲۴ کارخانچه پنبه ککئی ایجاد شد و میزان تولید سالانه ۴۲ هزار تن رسید. با شروع جنگ جهانی دوم با بسته شدن راهها و عدم صدور و تنزل نرخ آن تولید پنبه مسر نزولی پیدا کرد و در سال ۱۳۲۱ میزان تولید به ۱۶ هزار تن رسید. در سال ۱۳۲۳ انحصار پنبه لغو خرید و فروش آن آزاد شد و در سال ۱۳۲۴ برای کنترل صادرات و برای بازارهای بین المللی شورای عالی پنبه تشکیل شد. با کوشش و همکاری سازمان پنبه دیگر موافقت اجرائی و تحقیقاتی سطح کشت پنبه و میزان تولید افزایش یافت و در سال ۱۳۵۳ با تولید ۲۳۷ هزار

تن پنبه میزان تولید آن به اوج خود رسید .

تولید پنبه در جهان

در سال زراعی ۸۹-۱۹۸۸ از مجموع ۲/۳۴ میلیون هکتار سطح زیر کشت ۸/۱۸ میلیون تن پنبه در جهان تولید شد که معادل ۲۵ درصد آن مربوط به قاره آسیا با استثنای ویتنام و چین بود . کشورهایی که بیشترین سطح زیر کشت را در دوره فوق داشته اند عبارتند از هند ، چین ، آمریکا ، شوروی سابق ، برزیل ، پاکستان ، ترکیه ، تانزانیا ، آرژانتین ، مصر و استرالیا . میزان سطح زیر کشت در ایران نیز در همین دوره برابر با ۱۹۶ هزار هکتار یعنی ۶/۵ درصد سطح زیر کشت جهان بوده است که ۱۰۵ هزار تن پنبه محصول بدست آمد .

کشت و تولید پنبه در ایران

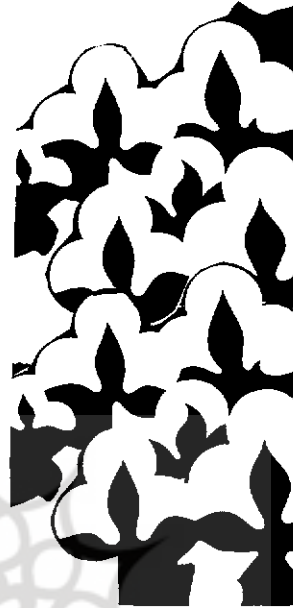
بخش وسیعی از خاک ایران بویژه در مناطق مازندران ، خراسان ، فارس ، آذربایجان شرقی ، تهران ، کرمانشا ، سمنان ، کرمان ، گرگان و گنبد برای کشت پنبه مناسب است .

بر اساس آمار موجود سطح کشت و تولید پنبه در کشورمان از سال ۱۳۲۵ به بعد سیر صعودی را طی کرده است که در سال ۱۳۵۳ میزان تولید به ۲۳۷ هزار تن پنبه محصول رسید و این رقم بالاترین میزان تولید پنبه در تاریخ کشاورزی ایران می باشد . به نظر کارشناسان در صورتی که کشت و ورزانه حمایت بیشتری شود ایران توان تولید ۵۰۰ هزار تن پنبه محصول را دارد .

سطح زیر کشت پنبه در ایران در دوره بهره برداری ۲۳-۲۷ مجموعاً ۲۰۴ هزار هکتار است که ۱۲۴ هزار هکتار آن به کشت پنبه اصلاح شده و ۱۳۰ هزار هکتار به

شدند قیمت پنبه تولیدی در داخل کشور را با بازارهای جهانی تطبیق دهند .

گفتنی است که سازمان پنبه کشور در دوره ۷۲-۷۱ در سطح ۲۲۲ هزار هکتار با ۱۲ هزار رازع ، ۱۰۹۲۰ شورا و شرکت تعاونی قرارداد کشت منعقد کرد که در مقایسه با دوره گذشته ۱۲ هزار و ۹۰۰ هکتار بیشتر بوده است ولی به علت بارندگیهای متوالی در مناطق پنبه کاری کشت پنبه موقوف انجام نشد و با این که قسمتی از محصول به علت سیل از بین رفت و سطح زیر کشت کاهش یافت . در این زمینه میزان بازده پنبه کشور در سال زراعی گذشته کمترین تولید را درده سال پیش داشت . در این دوره مجموعاً ۳۳۹ هزار تن و ش بارزش تقریبی ۱۳۷ میلیون ریال تولید شد که ارزش متوسط محصول در هر هکتار پنبه

کشت پنبه بومی اختصاص دارد . سطح سبز زیر کشت در سال زراعی جاری ۳۰ درصد نسبت به سال زراعی گذشته افزایش نشان می دهد . از این سطح بیش از ۳۸۰ هزار تن و ش تولید می شود که ۳۲ درصد بیش از تولید سال گذشته است . عمدتترین مراکز تولید پنبه پس از گنبد و گرگان استانهای خراسان ، مازندران ، تهران ، مغان و فارس می باشند . در همین دوره ۱۸۲ هزار هکتار از اراضی پنبه کشور به صورت آبی و ۲۲ هزار هکتار دیگر از طریق دیم کشت شد . میزان تولید و ش در مزارع دیم در سال ۷۱ برابر با ۲۵ هزار تن بوده است . با توجه به این که تولیدات پنبه در سال زراعی جاری افزایش خواهد یافت ، بنابراین تمام نیاز کشور تأمین خواهد شد و نیازی به واردات نیست . از سوی دیگر به منظور حمایت از تولیدات داخلی ، مدیران کارخانجات پنبه پاک کنی گرگان و گنبد متعهد

اصلاح شده ۶۸۷ هزار ریال و متوسط بهای فروش محصول هر پنبه کاری در نظر گرفتن ۴/۴۶ هکتار مساحت برابر با یک میلیون و ۵۸ هزار ریال بوده است .

ارزش استحصالات بعدی تولیدی در این دوره پس از تصفیه جمعا " برابر ۱۵۸ میلیون ریال بود که ۱۳۶ میلیون ریال آن پنبه محلول ، ۲۱/۶ میلیون ریال لینتر بود . در همین دوره ۶۷ کارخانچه پنبه پاک کنی در سطح کشور مشغول به کار بودند که مقایسه تعداد کارخانجات پنبه پاک کنی در سه سال اخیر نشان می دهد که تر شدن تعداد کارخانجات فعال در مناطق گرگان و گنبد به دلیل عدم فعالیت و یا انتقال آن به مناطق خراسان و مغان می باشد . میزان پنبه اصلاح شده کمی بیش از ۸۰ هزار تن و میزان پنبه بومی ۳۰ هزار تن در این دوره بود . مساحت ۷۲-۷۱ مجموعاً ۵۴ هزار رتن و ش تولیدی کشور از طریق چین های غیر مجاز و چرخهای دستی تصفیه شد که علت آن کاسته شدن از شدت تقاضا برای عرضه پنبه و آزادی معاملات پنبه و اختلاف شدید قیمت پنبه بومی نسبت به پنبه اصلاح شده بوده است .

در صورتیکه روشهای تصفیه شد در چین های غیر مجاز به کارخانجات پنبه پاک کنی مجاز اختصاص می یافت ، بیش از ۱۶۰ هزار تن پنبه محلول و ۲۹ هزار تن پنبه دانمیشتر در این کارخانجات استحصال می شد .

علت ادا به فعالیت چین های غیر مجاز ناشی از پائین بودن قیمت این نوع پنبه در سالهای اخیر و نیز تفاوت قیمت فاحش بین پنبه حاصله در این چینها با پنبه های استحصالی در کارخانجات مجاز می باشد .

میزان عرضه - تقاضا - مصرف و موجودی پنبه در کشور

میزان پنبه تولیدی کشور در ۷۲-۷۱ مجموعاً "برابر با یکصد هزار و ۸۳۷ تن بوده که ۸۳ هزار و ۹۲۷ تن در کارخانجات مجاز و ۱۶ هزار و ۹۱۱ تن در جین های غیر مجاز تصفیه شد. در این دوره ۲۰ هزار تن پنبه نیز از دوره قبل وجود داشت که به تولید سال ۷۲-۷۱ اضافه شد ولی با این وجود میزان پنبه موجود ۹۰ هزار تن کمتر از رقم مشابه در دوره ۷۱-۷۰ ذکر شده است. لازم به ذکر است مجموع پنبه مصرفی کشور در این دوره ۱۰۵ هزار تن پیش - بینی شده که ۴/۴ درصد یا ۴ هزار و ۸۰۰ تن از دوره ۷۱-۷۰ کمتر بود. علت کاهش مصرف پنبه کود فعالیت نساجی و دیگر واحدهای مصرف کننده نخ پنبه‌ای و کاهش تقاضای خرید محصولات نساجی عنوان شده است.

صادرات پنبه

به دنبال اعلام رفع ممنوعیت صادرات پنبه در نیمه دوم بهمن ماه همان سال تا اواخر ۷۲ جمعا " ۲۵ هزار و ۶۵۶ عدل به وزن ۴ هزار و ۲۴۰ تن پنبه صادر شد که از این مقدار حدود ۱۹ هزار عدل به وزن ۲۵۰ تن به کشورهای آلمان، فرانسه، ترکیه و سوئیس صادر شده است.

آزاد شدن واردات پنبه به کشور

مهندس آل یاسین مدیر کل صنایع نساجی و پوباشک وزارت صنایع در مصاحبه‌ای گفت: به منظور تأمین مواد اولیه کارخانه‌های نساجی از

تاریخ ۱/۳/۷۳ واردات پنبه با رعایت شرایط تعیین شده و ارزشنا و آزاد - می باشد. آل یاسین در این زمینه گفت چون قیمت این محصول سیر صعودی داشته و از کیلوئی ۳۲۰ ریال آ آخرین روزهای سال گذشته بمیش از ۷ هزار ریال در سال جاری رسید ما ست هیأت دولت اجازه واردات پنبه را داده است. به گفته ما این مقام واردات پنبه نیاز به پرداخت و بیمه دارد و واردات آن به جز از کشورهای افغانستان، پاکستان و جمهوری آذربایجان با رعایت شرایط قرنطینه بلامانع است.

وی افزود در سال ۷۳ مجوز واردات ۶۵ هزار تن پنبه صادر شده است. به گفته ما این مقام نیاز سالانه کشور به الیاف مصنوعی و طبیعی حدود ۱۸۰ هزار تن است که ما چاره ۸ هزار تن پنبه و الیاف بایستی از خارج تأمین شود. آل یاسین افزود برای افزایش سطح زیر کشت این محصول از سوی وزارت کشاورزی اقداماتی جهت افزایش سطح زیر کشت و مکانیزه شدن کشت بعمل آمده است که پیش بینی می شود با این اقدام میزان برداشت پنبه از ۷۰ کیلو در هر هکتار بمیک تن افزایش یابد. مدیر کل صنایع نساجی و پوباشک وزارت صنایع افزود در سال زراعی جاری ۳۰ هزار هکتار به سطح زیر کشت پنبه افزوده شد که ما این سطح زیر کشت میزان تولید نزدیک به ۱۲۰ هزار تن خواهد شد.

وی قیمت تضمینی هر کیلو پنبه را در سال زراعی جاری ۵۰۰ ریال اعلام کرد که ۱۴۰ ریال بیش از سال گذشته است. وی تصریح کرد از تاریخ ۱/۳/۷۳ تولید کنندگان پنبه خواهند توانست نسبت به صادرات و در این محصول اقدام کنند. لازم به ذکر است شورای اقتصاد در

تاریخ ۲۹/۶/۷۳ قیمت تضمینی و ش را در سال زراعی ۷۴-۷۳ هشتصد ریال اعلام کرد.

تجارت جهانی پنبه

هر سال حدود ۳۰ درصد پنبه تولید شده در جهان برای فروش و صادرات به بازارهای جهانی ارسال و بقیه در کشورهای تولید کننده مصرف می شود. صادرات پنبه جهان در سال زراعی ۱۹۸۸-۱۹۸۹ برابر با ۵/۵ میلیون تن برآورد شد.

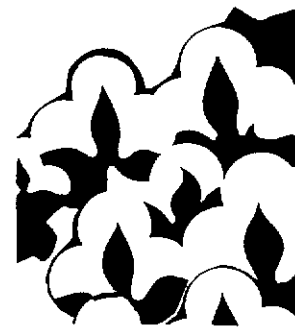
در این سال آمریکا با ۱/۵ میلیون تن صادرات به تنهایی حدود ۲۷ درصد صادرات را به خود اختصاص داد. پس از آن پاکستان، شوروی سابق، چین، استرالیا و سودان به ترتیب بیشترین صادرات جهانی پنبه را در اختیار داشتند. بزرگترین عمده ترسین کشورهای وارد کننده پنبه جهان پاکستان، کره، تایوان، هنگ کنگ و کشورهای اروپائی هستند. ژاپن با وارد کردن ۱۵ تا ۲۰ درصد کل پنبه صادراتی جهان در صدر وارد کنندگان پنبه جهان قرار دارد. قیمت های جهانی پنبه نیز در چند سال اخیر تحت تاثیر وضعیت عرضه و تقاضا و همچنین شرایط عمومی اقتصاد جهان از نوسانات زیادی برخوردار بوده است. در دوره کشت ۶۷-۶۶ متوسط قیمت پنبه (میدلینگ) با طول الیاف یک و سه سی و دو اینچ تحویلی به بنادر شمال اروپا در بورس لیورپول ۲۸ سنت آمریکا بوده است که این رقم در حال حاضر در بازارهای جهانی هر یک کیلو یک دلار و ۷ سنت است.

پنبه در بازارهای جهانی نسبت به محصولات کشاورزی دیگر مانند گندم، برنج، شکر، ذرت و سویا از ارزش بسیار بالایی برخوردار است.

اهمیت و نقش پنبه در اقتصاد ایران

عمده ترین مورد مصرف پنبه را می توان در صنایع نساجی ذکر کرد، در عین حال، ۳۰ درصد مواد اولیه مصرفی در تولید فرش و رانخ پنبه‌های تشکیل می دهد. مصرف ۲۵۰۰ تن نخ پنبه‌ای جهت تولید ۳/۵ میلیون متر فرش در سال ۶۱ نشان دهنده میزان مصرف پنبه در این بخش است از سوی دیگر پنبه بزرگترین کالای کشاورزی صادراتی ایران بوده که ارزش حاصل از آن طی سالهای ۵۷-۱۳۵ حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد صادرات غیر نفتی کشور را شامل شده است. طی این سالها میزان صادرات پنبه بطور متوسط سالانه ۹۶ هزار تن با تحویل ارزی حدود ۱۲۰ میلیون دلار بوده است که با کاهش تولید، صادرات آن نیز از سال ۱۳۵۹ متوقف شد و ولی اکنون صادرات آن آزاد است. در حال حاضر پنبه ایران کم تر از ۵ درصد نیاز صنایع نساجی کشور را تأمین می کند و در این راستا صاحبان صنایع مجبور به وارد کردن و بسکوز (الیاف مصنوعی) شده اند. در سال ۷۰ حدود ۱۰۰ هزار تن و بسکوز به ارزش ۲۰ میلیون دلار از خارج وارد شد.

بر اساس آمار موجود در حال حاضر از ۹۵ کارخانه پنبه‌پاک کنی موجود در کشور ۷ واحد فعالند، همچنین ۲۳ کارخانه روغن کشی ۸ کارخانه نساجی و پنبه‌ای با ۱/۴ میلیون دوکریسندگی و ۲۳ کارخانه ماشین بافندگی، ۹۰۷ واحد کتیاف پودی، ۶۰ هزار دستگاه بافندگی دستی، ۸۰ کارگاه کوچک بافندگی و تعداد زیادی کارخانه واحد تولید فرش ماشینی، پتوبافی، جراب بافی، حوله بافی، برزنت بافی و چندین

واحد کارخانۀ پنبه‌هیدروفیل از طریق پنبه‌ارتاق میکند (وجعا "بیش از ۴۷۰ هزار نفر در آن اشتغال دارند . مصرف سرانه منسوجات در کشور نیز ۱۷ متر است و پامین ترتیب مصرف سالانه پارچه پنبه بیش از یک میلیارد متر می‌رسد . این در حالی است که ظرفیت نهائی تولید صنایع نساجی ایران ۷۵۰ میلیون متر است ولی تولید سالهای اخیر این صنعت حدود ۵۰۰ میلیون متر بوده است . ضمن آنکه حدود ۱۰۰ میلیون متر نیز از طریق دستفان در سراسر کشور تولید می‌شود .

آمارهای ایجاد اشتغال پنبه در مراحل زراعی ، صنعتی و بازرگانی در ایران حدود ۱/۵ میلیون نفر است که از طریق این محصول ارتاق میکنند . بر اساس مطالعات انجام شد در سال ۶۷ حدود ۲۸/۵ درصد هزینه تولید و ش راهزینۀ کارگری تشکیل می‌داده است .

دلایل کاهش کشت پنبه

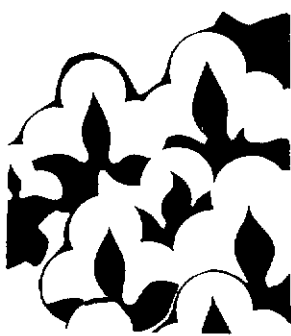
در پی وقوع برخی از مسائل اجتماعی و اقتصادی در چند سال گذشته سطح کشت و تولید پنبه کشور در سال ۵۹ به ترتیب حدود ۱۴۵ هزار هکتار و ۶۳ هزار تن بود که کمترین رقم طی ۴۰ سال اخیر می‌باشد . این روند طی سالهای بعد نیز ادامه یافت بطوریکه در سال زراعی گذشته میزان تولید چند ان رضایت بخش نبود .

کارشناسان و دست‌اندرکاران سازمان پنبه‌ودانه‌های روغنی دلایل و عوامل این حادثه را از هم‌گسیختگی و پاشیده‌بودن ادارۀ امور مزارع بزرگ‌بویزه در منطقه کرگان و گنبد تزلزل نظام زمین‌داری و بروز اختلافات ارضی ، کاهش سطح مدیریتها در واحدهای زراعی و سرمایه‌گذاری ، افزایش هزینه‌های تولید پنبه خصوصاً " هزینه‌ها جار زمین‌افزایش قیمت محصولات غیر استراتژیک مانند گندم ، برنج و غیره عدم تامین و توزیع بهموقع نهاده‌ها ، عدم اعمال روش و سیاست مشخص در قیمت‌گذاری و پائین‌بودن سود حاصل از تولید محصولات کشتا و رزی نسبت به سایر بخشها میدانند . از سوی دیگر کارشناسان کشتا و رزی نیز دلایل دیگری بر این مجموعه برای کاهش تولید ذکر می‌کنند که هم‌آن توسعه کشت مضاعف یا برداشت دوم محصول در یک سال ، اعمال نرخ دولتی در مورد فروش مشتقات پنبه ، آزاد نبودن معاملات

و اجرای طرحهای عمرانی و ملی ، رشد بی‌رویه و بدون برنامه جمعیت ، عدم آشنائی مؤثر کشتا و رزان با روشهای جدید ، واردات بی‌رویه انواع اقلام رقیب ، فرسودگی بیش از حد و عدم نوسازی ماشین‌آلات از دلایل کاهش پنبه می‌باشد . همچنین عدم دسترسی مؤثر و مفید کشتا و رزان به صنایع مستقیم توزیع اعتبارات مالی و نابسامانی عمومی در بازرگانی محصول پنبه از عوامل کاهش تولید آن است . افت محصول پنبه‌تنه‌ها مربوط به سال ۱۳۵۹ نبود ه‌و این سیر نزولی تا سال گذشته کم‌وبیش ادامه داشت . بالاترین سطح زیر کشت طی سالهای ۵۹ تا ۱۳۷۲ مربوط به سال ۶۹ و به میزان ۲۲۹ هزار هکتار است و متوسط سطح زیر کشت طی ۱۴ سال حدود ۱۹۲ هزار هکتار بوده است . سطح کشت در سال زراعی گذشته ۱۴۶ هزار هکتار که برابر با سال ۱۳۵۹ بوده است . مسئول یکی از واحدهای صنایع

نساجی معتقد است که وضعیت موجود برای کشتا و رز ، کارخانجات پنبه‌پاک‌کنی و نساجی خوشایند نیست . وی گفت در حال حاضر به دلیل عدم صرف‌سسه اقتصادی پنبه‌کار حاضر به کشت پنبه نیست و خرید و ش با کیلوئوسی ۷۰۰ ریال نیز برای کارخانجات نیز مقرون به صرفه نمی‌باشد ضمن آن که به‌ر سسه خرید پنبه‌محلوح برای صنایع نساجی

با قیمت بیش از ۲ هزار ریال توجیه اقتصادی ندارد زیرا مواد اولیه خارجی با کیفیت بهتر از انترا زینده داخلی است .

وی گفت عدم تخصیص وام و اعتبارات لازم از سوی بانکها به صنایع نساجی و کارخانجات پنبه‌پاک‌کنی جهت خرید پنبه و نیز واردات بی‌رویه پارچه خارجی با قیمت ارزانتر نسبت به تولیدات داخلی از دیگر مشکلات این صنایع است .

نظرات مدیر عامل پنبه و دانه‌های روغنی در زمینه مشکلات تولید

محمد رضا صنایع مدیر عامل پنبه و دانه‌های روغنی عمدترین دلایل کاهش کشت و تولید پنبه را عدم حضور عامل خرید تضمینی میدانند . ضمن آنکه واردات بی‌رویه لیا ف مصنوعی با ارزهای دولتی ، افزایش هزینه‌های کاشت ، داشت و برداشت ، ناخیر طولانی‌دیر برداخت‌های و ش نحولی به کشتا و رزان از سوی واسطه‌ها و کارخانجات این مشکلات را تشدید کرده است . وی دیگر دلایل کاهش پنبه را افزایش قیمت محصولات رقیب ، طولانی‌بودن دوره کاشت ، داشت و برداشت و عدم کشت یک محصول دیگر در اراضی پنبه ، رکود در بازار و بازرجه ، افزایش هزینه‌ها و اعتبارات بانکی ذکر کرد .

وی اثرات کاهش تولید پنبه را محروم شدن کشور از درآمد ارزی، کاهش اشتغال و درآمد برای طبقات جامعه، گسترش آفات و بیماری‌های گیاهی به دلیل عدم تناوب در سطح و افزایش واردات الیاف مصنوعی ذکر کرد.

وی در مورد نرخ تضمینی پنبه گفت با توجه به افزایش نرخ تضمینی پنبه در سال زراعی ۷۳ پیش بینی می‌شود در سال جاری سطح کشت پنبه به میزان قابل توجهی افزایش یابد و این امر نشانگر آن است که اتخاذ سیاست‌های اصولی از این قبیل تاثیر بسیار مطلوبی در تولید پنبه کشور خواهد داشت. وی گفت بدیهی است روند افزایش در صورتی در سال‌های آتی تا دوام خواهد یافت که ضمن انجام اقدامات موثر در جهت افزایش عملکرد محصول در هکتار و توسعه مکانیزاسیون، نرخ تضمینی و ش حداقل پایه پای نرخ دیگر محصولات و نرخ تورم افزایش یابد.

مهندس صنایع در خصوص موفقیت کشور در کمستان در زمینه کشت و تولید پنبه گفت موفقیت این کشور به میزان ۴ تا ۵ برابر میزان تولید پنبه ایران در سال ۷۲ را باید یکبارگی اراضی، انجم عملیات تسطیح اراضی و زهکشی، مبارزه با بولویک با آفات و پیشرفتهای علمی در خصوص تهیه فرام مختلف بذرا این محصول ذکر کرد.

وی تصریح کرد به منظور تسهیل کارشناس بین دو کشور مذاکراتی به عمل آمد موهبت‌هایی نیز مبادله شده است که در صورت تداوم ارتباط و انتقال تجربه تأثیر مطلوبی در بهبود وضعیت پنبه خواهد داشت.

نظرات دبیر انجمن صنایع نساجی ایران

مهندس جمشید بصیری تهرانی دبیر انجمن صنایع نساجی و معاون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران نیز در گفت‌وگو با خبرنگار ما نقطه نظرات خود را در زمینه تولید، واردات و صادرات پنبه و نیز رونق صنایع نساجی تشریح کرد. وی در این زمینه گفت پنبه در توسعه فعالیت‌های کشاورزی، صنعتی و بازرگانی کشور مانعش بسیار بزرگی دارد و در این راستا ارزآوری هر هکتار اراضی پنبه معادل ۸۸۰ دلار می‌باشد که از این نظر پس از پسته و خرما قرار دارد. دبیر انجمن صنایع نساجی ایران افزود انجمن صنایع نساجی ایران برای باور است که با وجود اهمیت پنبه باید به کشت محصولات دیگر نیز بهای لازم داده شود.

وی معتقد است اگر سیاست‌های کشاورزی در محدودهای اراضی درست اجرا شود کشت پنبه توسعه بیشتری پیدا خواهد کرد. مهندس بصیری تصریح کرد یکی از اقداماتی که در زمینه پنبه انجام شده فعال کردن شرکت خدمات پنبه و الیاف نساجی است که این شرکت در آینده نقش مهمی در بازار ایفا می‌کند. وی در زمینه صادرات و واردات پنبه گفت ما متهم شدیم که مخالف صادرات ایمن محصول و موافق واردات پنبه هستیم که این دیدگاه کاملاً نادرست است. وی افزود انجمن صنایع نساجی ایران معتقد است برای بالندگی کشت پنبه و صنعت تصفیه مربوط به آن صادرات پنبه باید آزاد باشد و ارزآوری این محصول در مرحله دوم قرار دارد. معاون اتاق بازرگانی ایران متذکر شد اگر هدف در صادرات پنبه تنها

گفت در حال حاضر موجودی پنبه داخلی برای صنعت نساجی کافی نیست زیرا مصرف مواد اولیه نساجی و ریسندگی ما سالانه ۱۸ هزار تن است که بخش اعظم آن پنبه است. وی در پایان خاطر نشان کرد واردات پنبه برای کشور ما بهتر از واردات ویسکوز و پاپلی استر است زیرا با این اهرم میتوان صنایع نساجی کشور را رونق داد و آن را در خدمت رشد و شکوفائی اقتصادی درآورد.

نتیجه گیری و پیشنهادات

به طور کلی افزایش تولید پنبه از دو طریق افزایش سطح کشت و افزایش عملکرد در واحد سطح قابل حصول است. در زمینه افزایش سطح کشت و دستیابی به ۵ مارد هه ۵ مستلزم تأمین امکانات و عوامل تولید بیشتر و برطرف ساختن معضلات است. کسه اهم آن عبارتند از:

- ۱- اجرای سیاست کشت منطقه‌ای بنا توجه به استعداد مناطق مختلف در بهره‌دهی محصولات استراتژیک.
- ۲- تجدید نظر در نحوه تعیین نرخ تضمینی خرید پنبه و قیمت گذاری آن بر اساس واقعیت‌های موجود و هزینه‌های تمام شده و متناسب با نرخ محصولات رقیب و ایجاد تعادل بین قیمت آنها.
- ۳- برنامه‌ریزی بنیادی در زمینه تغییر نظام کشت سنتی.
- ۴- اصلاح اراضی از نظر تسطیح و زهکشی. یکپارچه کردن مزارع و تغییر سطوح کشت از طریق ایجاد تعاونیه‌های تولید برای کاهش هزینه‌ها.
- ۵- گسترش مراکز صنعتی تهیه و تولید ماشین آلات و ادوات کشاورزی.
- ۶- ایجاد صنایع تبدیلی و بسته‌بندی

ارزآوری باشد این امر مورد تأیید انجمن نیست زیرا با رسیدن پنبه و تبدیل آن به نخ، پارچه و پوشاک میتوان ارزی بیشتری کسب کرد. به گفته وی اجرای این شیوه محدود ۵۰ درصد ارزش افزوده خواهد داشت بنابراین صادرات پنبه از این نظر مفید نیست بلکه عاملی مخرب در اقتصاد کشور است.

وی تأکید کرد در این زمینه تنها سیاست‌های وزارت کشاورزی دارای اشکال نیست بلکه نظام صنعتی ما نیز ممکن است دارای ایرادات غیر معدی باشد. در این زمینه صنعت و کارخانجات پنبه که باید پنبه خریداری کنند نقدی نگی لازم ندارند. در نتیجه، این امر موجب فعال شدن واسطه‌ها شده است. مهندس بصیری تأکید کرد در این زمینه قیمت پنبه در اسفندماه گذشته نسبت به مهرماه همان سال ۱۰۰ درصد افزایش یافت. با توجه به این شرایط چون پنبه‌گران جذب نمی‌شود طبقاً "بازد متولید در کارخانجات کاهش می‌یابد و در نتیجه مصرف پنبه کمتر شده و این روند به صورت منفی برای کشت بعدی به جای خواهد ماند.

وی در مورد واردات پنبه بر از عقیده کرد در شرایط نوین اقتصادی هر محصولی که اجازه واردات نیز داشته باشد در این شرایط واردات به صورت یک اهرم مفید در جهت تعادل بازار عمل خواهد کرد. وی گفت واردات پنبه از ترکمنستان و پاکستان و آسیای میانه نمی‌تواند برای پنبه ایران نگران کننده باشد زیرا پنبه این کشورها از نظر تصفیه چندان مرغوب نیست. مهندس بصیری در مورد میزان مصرف پنبه

محصولات کشتا ورزی در مناطق تولیدی عمد ه .
پست سفید ، رقم دوپست ملوک و رقم سه پست ملوک .

تخصیص اعتبارات لازم توسط شورای پول و اعتبار به صنایع پنبه پاک کنی و نساجی جهت بازسازی و تجهیز بیشتر .
منوعیت واردات انواع مصنوعات پنبه ای (نخ و پارچه) و الیاف مصنوعی .
تطابق قیمت پنبه داخلی با پنبه خارجی با احتساب ارزش ناو .
تشوق و ترغیب بازرگانان و تجار به امر صادرات پنبه .
آموزش و ارتقا سطح دانش علمی و عملی دست اندرکاران در کلیه سطوح .

طبقه بندی پنبه در ایران

طبقه بندی پنبه در ایران در حال حاضر بوسیله وزارت کشتا ورزی انجام می گیرد . در این زمینه ستاندارد مورد عمل بوسیله کمیسیون مرکب از صاحب نظران بخش دولتی و خصوصی در سال ۱۳۴۸ تهیه گردید و اکنون به عنوان ستاندارد رسمی کشور اجرامی شود .
در این ستاندارد به عوامل رقم بندی رنگ ، مواد خارجی و طرز تهیه توجه شده و پنبه های ایران را به دو گروه سفید و ملوک طبقه بندی می کنند . برای پنبه های ایران ۱۴ رقم تعیین گردید که از این تعداد ۸ رقم بوسیله موسسه ستاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مشخص شده و ۶ رقم دیگر توصیفی و بدون نظر این مؤسسه می باشد .
ارقام اصلی پنبه های ایران عبارتند از :
رقم ممتاز سفید ، رقم یک سفید ، دو سفید ، سه سفید ، چهار سفید ، دو ملوک و چهار ملوک .
ارقام توصیفی پنبه های ایران عبارتند از :
رقم یک خوب سفید ، رقم یک پست سفید ، رقم دو پست سفید ، رقم سه

نکته های در مورد پنبه

در ازا تولید و ش در هر هکتار حدود ۴ هزار و ۲۰۰ من پارچه ، ۱۸۷ کیلو روغن و ۵۴ کیلو کتاجا لم بدست می آید .
علا و میر آن در کارخانجات پنبه پاک کنی و روغن کشی نیز مقدار بزرگدی لیتتر ، روغن ، صابون و پوسته تخم پنبه استحصال می شود .
در هر هکتار پنبه کاری تنها در بخش زراعت حدود ۸۰ روز کار ایجاد می شود .
هزینه تولید و ش در هر هکتار طی سالهای ۵۶ تا ۶۱ حدود ۱۶ برابر افزایش یافته است .
اجاره زمین ۲۰ برابر هزینه کارگری ۱۱/۴ برابر شد .
در صورتیکه قیمت و ش تنها ۴/۱۰ برابر افزایش یافته است .
در همین مدت افزایش قیمت گندم ۱۱/۷ برابر و سویا ۱۲/۵ برابر بود .
است .
در پی افزایش قابل توجه قیمت معاملات و ش در سال ۶۲ بهر آورد کارشناسان نشان می دهد که سطح زیر کشت پنبه در سال جاری ۴ درصد افزایش یافته است .

اطلاعیه

توزیع نشریات و بروشورهای شما از طریق نشریات اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

به منظور ارائه خدمات جدید به جامعه صنعتی ، بازرگانی و اقتصادی کشور از طریق نشریات اتاق ایران شامل «نامه اتاق بازرگانی» (ماهنامه فارسی) ، «فصلنامه ایران کامرس Iran Commerce» (نشریه سه ماهه به زبان انگلیسی) که در سطح کشور و در محافل اقتصادی و بازرگانی سراسر جهان توزیع می شوند ، روابط عمومی آمادگی خود را برای توزیع بروشورهای تبلیغاتی مربوط به معرفی فرآورده های شما را همراه با نشریات مذکور اعلام می دارد .
به این ترتیب بروشورها و نشریات تبلیغاتی شما به صورت جهانی و فراگیر همراه با نشریاتی که در سراسر جهان خواننده دارد ، توزیع می شود .

به منظور مساعدت به خوانندگان (اعم از اعضای اتاق و غیراعضاء هزینه توزیع به شکل مذکور معادل هزینه های آگهی در نشریات مورد بحث در نظر گرفته شده است .

بدیهی است خوانندگان گرامی توجه خواهند فرمود نشریات تبلیغاتی و بروشورهایی به این ترتیب توزیع خواهد شد که از نظر انتشاراتی منطبق با موازین آگهی هایی که مجله براساس قانون مطبوعات اجازه انتشار آنها را دارد ، باشد .

برای کسب اطلاع بیشتر با تلفن شماره ۸۳۸۳۳۳ و فاکس شماره ۸۸۲۵۱۱۱ تماس حاصل فرمائید .

روابط عمومی
اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران